

Laudáció

DR. HAVAS GÁBOR

szociológus

MTA Szociológiai Kutatóintézete ny. főmunkatársa

JUSTITIA REGNORUM FUNDAMENTUM-díj

átadása alkalmából

Dr. Havas Gábor szociológust a Justitia Regnorum Fundamentum-díj idei egyik díjazottjaként köszöntjük. Ezt a díjat kiemelkedő szakmai tevékenysége elismeréseként veheti át, tekintettel arra, hogy évtizedek óta fáradhatatlanul és kiváló szakértelemmel segíti a rászorulókat – különösen a romákat – helyzetének javítását és mindazok munkáját, akik érdemben kívánnak tevékenykedni az esélyegyenlőség megteremtéséért.

Havas Gábor az ELTE BTK magyar-népművelés szakán szerzett diplomát. 1967 és 1970 között népművelődési előadóként dolgozott

Pécsett, majd középiskolai tanár volt a szlovák gimnáziumban. 1971-től részt vett a Kemény István által vezetett szociológiai kutatásokban, majd 1972-től Solt Ottiliával önálló kutatásokat is végzett. 1973 és 1990 között a Népművelési Intézet tudományos munkatársaként szociológiai kutatásokat végzett a következő témákban: családi szocializáció különböző társadalmi rétegekben, munkakultúra és életforma, sorvadó kistelepülések társadalma, falusi szegények, cigány közösségek tipológiája, a cigányság különböző csoportjainak életformája, az amatőr színjátszó mozgalom.

1979-1981 között a Népművelési Intézet égisze alatt tíz településre kiterjedően egy összehasonlító cigánykutatás elvégzésére nyílt lehetősége, amely során a cigányságon belüli etnikai csoportok – beások, romungrok és oláh cigányok – közötti különbségeket szándékozott feltárni. A kutatás során a cigányok munkahely vállalási és -változtatási stratégiájára is fény derült.

Részt vett „*A cigány munkások az építőiparban*” című kutatásban, valamint a nyolcvanas években folytatódó „*A paraszti élet változásai*” című filmprogramban is. Ennek során az ibafai kutatás témájából két film is készült, a „*Nyugodjék békében*”, valamint a „*Covbojok*”.

Kutatói munkája mellett részt vett a cigányokat támogató, illetve azokkal foglalkozó szervezetek, családsegítő intézmények munkájában. A Demokratikus Ellenzéknek aktív tagjaként szerkesztette és más szamizdat kiadványokkal együtt terjesztette a Beszélőt.

1989-94 között Csenyétén, egy észak-borsodi aprófaluban, más szociológusokkal együtt megkísérelte a megváltoztathatatlannak tűnő folyamat megváltoztatását: a mesterségesen elszorvasztott közösség kimozdítását a reménytelenségből.

1990-1994 között az SZDSZ parlamenti képviselője, az Egészségügyi, Szociális és Családvédelmi Bizottság tagja. Többször felemelte szavát a cigányok kisegítő iskolába való elhelyezése, a szegregáció ellen. Ez idő alatt próbált eredményeket elérni a Csenyete programban.

1994-ben egy évig a Közgazdasági Egyetemen tanított, majd ugyanebben az évben Kemény Istvánnal és Kertesi Gáborral közösen indították el a 2. cigányvizsgálatot, amelynek során azt tapasztalták, hogy míg a cigányság körében nőtt a 8 általános iskolai végzettséget megszerzők száma, alig volt elmozdulás a középfokú és a felsőfokú képzésben, a foglalkoztatottsági arányok radikálisan csökkentek.

1995 és 2006 között a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Kutatóintézetének tudományos munkatársa, majd főmunkatársa volt. 1996-ban „*A megélhetési viszonyok és a többségi társadalomhoz fűződő viszony változásai a magyarországi cigányság különböző csoportjaiban*” című értekezésével kandidátusi fokozatot szerzett szociológiából.

1999 után érdeklődése az iskolai cigányellenesség és a gettósodási folyamatok kutatása felé fordult. Több iskolai vonatkozású kutatást végzett Keménnyel és feleségével, Liskó Ilonával. Az első kutatásra 1999-2000-ben került sor. A legnagyobb cigányellenességet azokon a településeken tapasztalták, ahol gettósodási folyamatok zajlottak mind a településen, mind az iskolában. A második kutatás a 2003-2004-es tanévben folyt. Ekkor már voltak iskolák, ahol letagadták, hogy cigányok járnak oda. 2010-ben „*Az integrációs oktatáspolitikai hatásvizsgálata*” című kutatásban az iskolák jelentős része a cigányságról nem tudott nyilatkozni.

2000 és 2008 között a Romaversitas Alapítvány tanulmányi igazgatója volt.

A roma közösségek körében végzett szociológiai vizsgálatainak eredményeit számos kötetben publikálta önállóan, illetve társszerzőkkel.

Havas Gábor rendkívül magas szakmai színvonalon a kirekesztettek, a nehézsorsúak, a cigányok felemelkedéséért végzett, fáradhatatlan munkásságát, valamint a szociológia területén kifejtett több évtizedes kiemelkedő tevékenységét szeretnénk elismerni és megköszönni a Justitia Regnorum Fundamentum - díjjal.

Budapest, 2013. június 28.